

1. Çok geniş bir coğrafyada yaşayan Türkler, farklı zamanlarda yaşadıkları çevreye göre çeşitli dinlere inanmıştır. Nitekim Türklerin bir kısmı, Kök Türk Devleti zamanında Budizm'e, Uygurlar Dönemi'nde Maniheizm'e inanmıştır. Hazarlar, Museviliği kabul ederken Peçenekler, Kumanlar ve Bulgarlar gibi Türkler de Hristiyanlığı tercih etmiştir. Ancak bu dinler, Türklerin kimliklerini kaybetmesine neden olmuştur.

Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Türkler değişik dini inançları benimsemiştir.
- B) İslam Türklerin en son kabul ettikleri dinidir.
- C) Bazı dini inançlar Türklerin benliklerini kaybetmelerine yol açmıştır.
- D) Uygurlar Maniheizm'i kabul etmiştir.
- E) Farklı coğrafyalar değişik dinlerin tanınmasına yol açmıştır.

2. Türk dünyasında, İslamiyet ilk defa Maveraünnehir Bölgesi'nde ticaret ve ilim faaliyetlerinin etkisiyle yayılmaya başlamıştır. Müslümanlar, bu bölgeye geldikten sonra buralarda önemli ticaret ve ilim merkezleri kurmuştur. Şehirlerdeki tekke ve medreselerde görevli olan âlimler, Türkistan'ın en ücra köşelerine kervanlarla ulaşarak İslamiyet'in özelliklerini Türk boylarına anlatma imkânı bulmuştur.

Buna göre;

- I. Ticaret dini etkileşimi kolaylaştırmıştır.
- II. Maveraünnehir'de ilim merkezleri kurulmuştur.
- III. Türk boyları Medreselerde eğitim görmüştür.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

3. Oğuzların X. yüzyıl başlarında elinde bulunan Yenikent, Huvare, Cend gibi şehirlerin yanı sıra Karlukların idaresindeki bazı yerlerde Müslüman gruplar yaşamıştır. Bu gruplar, bulundukları bölgelerdeki Türkler ile iyi münasebetler kurmuştur. Oğuzlar, medeni seviyesi yüksek olan bu Müslümanlardan İslam dininin esaslarını öğrenmiştir. Dolayısıyla X. Yüzyılın ikinci yarısında, Oğuzlar arasında İslamiyet'in yayılmaya başladığı söylenebilir. Samanoğulları şehzadesi Ebu İbrahim (Muntasır), Maverâünnehir'i Karahanlıların elinden almak için Oğuz yabgusu ile bir antlaşma yapmış ve bir süre sonra yabgu, Müslüman olmuştur.

Bu bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İlk Müslüman olan boy Karluklardır.
- B) Oğuzların İslamiyet'i kabul etmesinde Karlukların etkisi vardır.
- C) Maverâünnehir Samanoğullarının eline geçmiştir.
- D) Oğuzlar X. Yüzyılın ilk yarısında İslamiyet'i kabul etmiştir.
- E) Oğuzlar Karahanlılarla antlaşma yapmıştır.

4. Selçukluların Anadolu'ya hâkim olmaya başlaması ve burayı İslamlaştırması üzerine papa önderliğindeki Batı dünyası, Türk İslam dünyası üzerine Haçlı Seferleri düzenlemiştir. Bu dönemde Büyük Selçuklu Devleti'nin parçalanması üzerine Türkiye Selçuklu Devleti, Anadolu'da bağımsızlığını kazanmıştır. Türkiye Selçukluları, Suriye ve Filistin'deki diğer Türk emirlikleriyle birlikte Haçlı Seferleri'ne karşı İslam dünyasını başarılı bir şekilde korumuştur. Ayrıca Türkiye Selçukluları, yaptıkları imar faaliyetleri ile Anadolu'yu bayındır hâle getirmiştir.

Buna bilgiye göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Anadolu'daki Selçuklu hakimiyeti Haçlı Seferine yol açmıştır.
- B) Türkiye Selçukluları Anadolu'yu imar etmiştir.
- C) Anadolu'nun İslamlaşmasında Selçukluları rolü olmuştur.
- D) Türkiye Selçukluları Suriye'ye hâkim olmuştur.
- E) Türkiye Selçukluları Haçlılara karşı koymuştur.

5. Türklerin İslam'a hizmetleri yalnız siyasi, askerî ve idari sahalarda olmamıştır. Türklerin, İslam medeniyetinin gelişmesine önemli katkıları olmuştur. Yunan felsefesinin İslam fikir hayatında ilk gerçek temsilcisi sayılan Farabi, Oğuzların yaşadığı Farab şehrinde doğmuştur. Ayrıca Selçuklular Dönemi, eğitim ve öğretim kurumları açısından çağının dönüm noktası olmuştur. Daha önce dağınık ve özel olarak yapılan öğretim, ilk defa Alp Arslan zamanında bir programa bağlanarak devlet himayesine alınmıştır.

Buna göre;

- I. Türkler bilimsel alanda İslam Medeniyetine katkıda bulunmuşlardır.
- II. Yunan felsefesi İslam bilim adamlarını etkilemiştir.
- III. Selçuklular düzenli eğitim faaliyetlerini başlatmışlardır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

6. -Müslüman olduktan sonra Abdülkerim adını alan Satuk Buğra Han, Türkler arasında İslamiyet'in yayılması için mücadele etmiş ve bu nedenle El-Mücahit, El-Gazi unvanları ile anılmıştır.

-Gaznelilerin başına geçen Gazneli Mahmut, devlete en parlak dönemini yaşatmıştır. Hindistan üzerine 17 sefer yaparak İslamiyet'in Hindistan'da yayılmasına katkı sağlamıştır. Abbasi halifesi, İslam dünyasına yaptığı hizmetlerden dolayı Gazneli Mahmut'a "Sultan" unvanını vermiştir.

Yukarıdaki bilgilerden aşağıdaki yargılardan hangisi çıkarılamaz?

- A) İslamiyet'in farklı bölgelerde yayılmasında Türklerin rolü olmuştur.
- B) İslamiyet Türklerin kültürel hayatında değişiklikler yapmıştır.
- C) Hindistan'da İslamiyet yayılmıştır.
- D) Sultan unvanını ilk kullanan Gazneli Mahmut'tur.
- E) Satuk Buğra İslamiyet'in yayılmasına hizmet etmiştir.

7. Yusuf Has Hacıp Kutadgu Bilig'i 1070'de Doğu Karahanlı Hükümdarı Tamgaç Uluğ Buğra Han'a Türkçe olarak sunmuştur. Eserde insanların hem bu dünyada hem de ahirette mutluluğu elde edebilmek için nasıl bir yaşam sürmeleri gerektiği bilgisi verilmiştir. Ayrıca insanın sosyal hayattaki ve devlet nizamındaki görev ve sorumluluklarına değinilmiş, ideal Türk devlet anlayışının özellikleri anlatılmıştır. Bu bakımdan eser, bir siyasetname olarak kabul edilmiştir.

Buna göre;

- I. Kutadgu Bilig Türkçe olarak yazılmıştır.
 - II. İlk siyasetname özelliği göstermektedir.
 - III. Tamgaç Uluğ Buğra Karahanlı hükümdarıdır.
- yargılarından hangisine ulaşılabilir?**

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) I ve III
- E) I, II ve III

8. Divânü Lûgati't-Türk Türk tarihinin ilk sözlüğüdür. Kaşgarlı Mahmut, bütün Türk dünyasını gezip dolaştıktan sonra elde ettiği bilgileri bir araya getirdiği eserini 1077'de Abbasi Halifesi Muktedi Billah'a sunmuştur. Divânü Lûgati't-Türk; Araplara Türk dilini öğretmek, Türk milletinin yüceliği ve Türkçenin zenginliğini göstermek amacıyla kaleme alınmıştır. Bir sözlük gibi hazırlanmış olan eser; Türklerin tarihi ve coğrafyası, örf ve âdetleri, mutfacı, spor faaliyetleri, ekonomik özellikleri, günlük yaşamı, müzik anlayışı, kadına verdiği önem, aile hayatı, edebiyat içeriği, sağlık bilgisi gibi konularda ansiklopedik bilgiler içermektedir.

Bu bilgiye aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Kaşgarlı Mahmut Türk Dünyasını dolaşmıştır.
- B) Divan-ı Lügati't- Türk ilk Türkçe sözlüktür.
- C) Eser Abbasi halifesine sunulmuştur.
- D) Eserde Türk kültür özellikleri yer almaktadır.
- E) Arapça eserlerden yararlanılmıştır.

9. Divân-ı Hikmet Türk tasavvuf tarihinin ilk edebî eseridir. Hoca Ahmet Yesevî'nin Türkçe olarak yazmış olduğu ve "hikmet" adı verilen şiirlerin bir araya getirilmesiyle oluşturulmuştur. Bugünkü Kazakistan'da bulunan Sayram'da dünyaya gelen Hoca Ahmet Yesevî, eğitimini tamaladığı Yesi'ye yerleşmiş ve burada vefat etmiştir. Divân-ı Hikmet; Hz. Peygamber'in yaşamı, dinî hikâyeler, dervişliğin özellikleri, cennet, cehennem, güzel ahlak gibi konuları içeren bir tasavvuf kitabıdır. Türk İslam dünyasında kabul gören ortak düşüncüyü, fikri, kimliği, yaşam tarzını ortaya çıkaran önemli bir eserdir.

Buna göre;

- I. Divan-ı Hikmet ilk edebi tasavvuf kitabıdır.
- II. Divan-ı Hikmet Türkçe olarak yazılmıştır.
- III. Divan-ı Hikmette Hz. Peygamberin yaşamı konu edilmiştir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

10. -1015-1021 yılları arasında Çağrı Bey'in yaptığı keşif seferleri ile Anadolu hakkında yeterince bilgi sahibi olan Tuğrul Bey, çareyi Türkmen boylarına Anadolu'yu hedef göstermekte bulmuştur.

-Selçuklular; Gaznelileri 1035'te Nesâ'da, 1038'de Serahs'ta mağlup etmiştir. Bu iki zaferden sonra Gaznelilerin bölgedeki siyasi ve askerî durumu ciddi şekilde sarsılmıştır.

-Selçuklular, Karahanlı ve Gazneli devletleriyle giriştikleri mücadelelerin zirve noktasını temsil eden Dandanakan Savaşı'ndan sonra Büyük Selçuklu Devleti'ni kurmuşlardır.

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

- A) Selçuklular Anadolu'yu hedeflemektedir.
- B) Gazneliler Selçukluların siyasi rakibidir.
- C) Karahanlılarla mücadele edilmiştir.
- D) Karahanlılar Selçukluların en güçlü rakibidir.
- E) Dandanakan Savaşı Selçuklu Devleti'nin kuruluşunu sağlamıştır.

11. Bizans ile ilk karşılaşma Büyük Zap Suyu civarında olmuştur. Bu savaşta pusuya düşürülen Selçuklu kuvvetleri büyük bir yenilgiye uğramıştır. Başta Şehzade Hasan olmak üzere birçok asker şehit olmuştur. Mağlubiyetin ve Şehzade Hasan'ın şehadet haberini alan Tuğrul Bey çok üzölmüş, İbrahim Yinal ile Arslan Bey'in oğlu Kutalmış'ı Anadolu'nun fethi için görevlendirmiştir. İbrahim Yinal ve Kutalmış'ın komuta ettiğı Büyük Selçuklu ordusu karşısına çıkamayan Bizans'ın Gürcistan ve Van valileri, imparatorndan yardım istemiştir. Selçuklular, Liparitis komutasında birleşen Gürcü-Bizans kuvvetlerini 18 Eylül 1048'de Pasinler Ovası'nda bozguna uğratmıştır. Bu mağlubiyet üzerine Bizans barış istemiştir.

Bu bilgiye aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Bizans'la ilk savaş yapılmıştır.
- B) Hanedan üyesi savaşta şehit düşmüştür.
- C) Bizans kuvvetleri yenilgiye uğramıştır.
- D) Kutalmış Türkiye Selçuklularının temelini atmıştır.
- E) Gürcüler Bizans'la ittifak halindedir.

12. Doğudaki Selçuklu sorununu tamamen ortadan kaldırmak isteyen Bizans İmparatoru Romanos Diogenes (Romen Diyojen), büyük bir ordu ile harekete geçmiştir. Halep önlerinde haberi alan Sultan Alp Arslan, Mısır Seferi'nden vazgeçerek hızla Ahlat'a ulaşmıştır. Bizans ordusunun dinî ve etnik birlikteliğı olmadığı gibi ağır zırhlı ve hantal bir yapıda olması, Romanos Diogenes'in işini zorlaştırmıştır. Buna karşın Selçuklu ordusunun tamamı Müslüman Türklerden ve hareketli süvari birliklerden oluşmuştur. 26 Ağustos 1071'de Malazgirt-Ahlat arasındaki Rahve Ovası'nda yapılan savaşta Turan taktiğini başarıyla uygulayan Selçuklular, Bizans ordusundaki Türk asıllı askerlerin de Selçuklu saflarına geçmesiyle büyük bir zafer kazanmıştır.

Bu bilgiye aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Bizans ordusu değişik milletlerden oluşmuştur.
- B) Alparslan Mısır üzerine sefer yapmıştır.
- C) Türk ordusunun hareket kabiliyeti yüksektir.
- D) Bizans ordusunda Türkler yer almaktadır.
- E) Bizans ordusu yenilgiye uğratılmıştır.

13. Başta Abbasi halifesi olmak üzere diğer İslam ülkelerine fetihnamelerle Malazgirt Zaferi duyurulmuştur. Abbasi halifesi, Sultan Alp Arslan'a hediyeler göndermiş ve ona "İslam Ülkelerinin Sultanı" unvanını vermiştir. Bu zafer Avrupa'nın Bizans'a yardım etmek amacıyla harekete geçmesine ve Haçlı Seferleri için hazırlık yapmasına neden olmuştur. Ayrıca Anadolu'nun kapıları Türklere açılmış ve böylece Anadolu'nun fetih süreci hızlanmıştır.

Buna göre;

I. Malazgirt Zaferi Anadolu'nun fethini kolaylaştırmıştır.

II. Haçlı Seferleri için hazırlıklar başlamıştır.

III. Anadolu'da ilk Türkleri kurulmuştur.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) Yalnız II

C) I ve II

D) II ve III

E) I, II ve III

14. Sultan Melikşah Dönemi'nde Selçuklu ülkesinin sınırları batıda ve doğuda genişledi. Batı ve Doğu Karahanlı Devletleri hâkimiyet altına alındı. Gürcistan, Kudüs, Suriye, Yemen ve Aden fethedildi. Ayrıca Malazgirt Savaşı'ndan sonra Alp Arslan'ın emri ile Anadolu'ya yapılan akınlar bu dönemde de devam etti ve Türk komutanları İzmit'e kadar Anadolu'nun büyük bölümünü fethettiler.

Bu bilgiye göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

A) Selçuklular en geniş sınırlara ulaşmıştır.

B) Malazgirt Savaşı Anadolu'nun fethini hazırlamıştır.

C) Anadolu fethi tamamlanmıştır.

D) Batıda boğazlara kadar sınırlar genişlemiştir.

E) Denizlerde ilk faaliyetler başlamıştır.

15. Sultan Melikşah Dönemi'nin önemli sorunlarından birisi de Selçuklu Devleti içinde Bâtını faaliyet merkezlerinin ortaya çıkmasıydı. Hasan Sabbah'ın gizli olarak yürüttüğü faaliyetler neticesinde Bâtıniler, 1090'da Kazvin yakınındaki Elburz Dağlarında Alamut Kalesi'ni ele geçirdi. Sultan Melikşah, Bâtınilere karşı mücadele etmesi için komutanlarını gönderse de 1092'de ölümüyle harekât durdu.

Buna göre;

I. Batını faaliyetleri Selçuklu Devleti'ni meşgul etmiştir.

II. Bâtıniler Alamut Kalesini merkez yapmışlardır.

III. Bâtıniler Nizamülmülk'ü öldürmüşlerdir.

yargılarından hangisine ulaşamaz?

A) Yalnız II

B) Yalnız III

C) I ve II

D) II ve III

E) I, II ve III

16. Sultan Berkyaruk Dönemi'nin önemli olaylarından biri de Haçlı Seferleri'nin başlamasıdır. Türkleri Anadolu'dan atmak ve Kudüs'ü ele geçirmek amacıyla Avrupa'dan harekete geçen Haçlı ordusu Antakya'ya kadar ilerleyerek burayı kuşattı. Şehrin valisi, Berkyaruk'tan yardım istedi. Berkyaruk, Musul emirini bu işle görevlendirdi. Ancak Musul emiri, Haçlılarla yapılan savaşı kaybetti. Böylece Antakya'yı ele geçiren Haçlılar, Kudüs'e kadar ilerledi.

Bu bilgiye göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

A) Haçlıların hedefi Kudüs'tür.

B) Antakya Haçlı kuvvetlerince kuşatılmıştır.

C) Selçuklu iç çatışmalar yaşamaktadır.

D) Berkyaruk Antakya'ya yardım kuvveti göndermiştir.

E) Antakya Haçlı kuvvetlerinin eline geçmiştir.

17. Sultan Sencer döneminde Selçuklular, Gaznelilere ve Karahanlılara karşı yeniden hâkimiyet sağladı. Karahanlı Hükümdarı Mahmut ile idaresi altındaki Türk boylarından olan Karluklar arasında anlaşmazlık çıktı. Hükümdar Mahmud, Sultan Sencer'den yardım isterken Karluklar da Karahitaylardan yardım istedi. Sonuçta Selçuklu ve Karahitay kuvvetleri arasında 9 Eylül 1141'de Katvan Savaşı meydana geldi. Hayatındaki ilk yenilgisini burada alan Sultan Sencer'in ordusu, bu savaşta tamamıyla dağılırken Karahitaylar, bütün Maverâünnehir'i istila etti. Bu mağlubiyet Selçuklu Devleti ve İslam dünyası için ağır bir yenilgi oldu, Selçuklular yıkılma sürecine girdi.

Bu bilgilerden aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Gazneliler hakimiyet altına alınmıştır.
- B) Karahanlı Karluk anlaşmazlığı yaşanmıştır.
- C) Maverâünnehir Karahitaylıların eline geçmiştir.
- D) Karluklar Karahitay egemenliği altına girmiştir.
- E) Selçuklular yıkılma sürecine girmiştir.

18. En üst kademesinde sultanın bulunduğu Selçuklu devlet teşkilatı; saray, hükûmet, adliye ve ordu unsurlarından oluşurdu. Hükümdar, ailesi ve maiyeti ile birlikte sarayda yaşardı. Hükümdarın şahsına bağlı olan saray, aynı zamanda devletin yönetildiği yerd. Saray teşkilatında çaşnigir, candar, camedar gibi çeşitli görevliler yer alırdı. Saray teşkilatında çalışanların başında olan ve onları denetleyen kişiye "hâcibü'l -hüccâb" denirdi.

Buna göre;

- I. Devlet teşkilatında saray önemli bir mekandır.
- II. Devlet işleri saraydan yürütülmüştür.
- III. Hacıbül-hüccab hükümdarın şahsi hizmetlerini görürdü.
- IV. Hukuk işleri saray dışında yürütülürdü.

yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Yalnız II
- B) II ve III
- C) III ve IV
- D) I, II ve III
- E) II, III ve IV

19. Büyük Selçuklularda bütün devlet işleri “Büyük Divan” tarafından yürütülürdü. “Divan-ı Saltanat” da denilen Büyük Divan’ın başında vezir bulunurdu. Vezir, sultandan sonra divanın en büyük görevlisi ve onun mutlak vekiliydi. Selçuklularda, Büyük Divan’a bağlı dört divan daha vardı. Bunlar; devletin iç ve dış yazışmalarını yapan Divan-ı İnşa (tuğra), bütün mali işlerinden sorumlu olan Divan-ı İstifa, mali ve idari işleri teftiş eden Divan-ı İşraf ve devletin askerî işleriyle ilgilenen Divan-ı Arz’dı. Ayrıca Büyük Divan’a bağlı olmayan posta ve haberleşmeden sorumlu Divan-ı Berid, adalet işlerinden sorumlu Divan-ı Mezalim ve hatunun emrinde hizmet veren Divan-ı Hatun gibi divanlar bulunurdu.

Bu bilgiye göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Devlet işleri divanlarda görüşülmüştür.
- B) Farklı alanlar için farklı divanlar oluşturulmuştur.
- C) Mali işlere Divan-ı İstifa bakardı.
- D) Devlet yönetiminde hükümdarın eşinin etkisi yoktu.
- E) Büyük Divan’a hükümdar adına vezir bakardı.

20. Selçuklu adalet teşkilatı diğer Türk İslam devletlerindeki gibi şeri ve örfi hukuk olmak üzere ikiye ayrılmıştı. Şeri hukuk sisteminde, davalara kadılar bakardı. Din ile ilgili bütün işlerde yetkili olan kadılar; evlenme ve boşanma işlemleri, nafaka, miras ve alacak davalarına bakarlar ayrıca noter vazifesi görürler ve vakıfları yönetirlerdi. Kadıların başına kadiü’l-kudat denilir ve sultan tarafından tayin edilirdi. Örfi hukuk sisteminde davalara emir-i dad bakardı.

Bu bilgiye göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Yargı sisteminde tek hukuk normu uygulanmıştır.
- B) Kadılar şer’i hukuku uygulamışlardır.
- C) Kadılar askeri davalara da bakmışlardır.
- D) Örfi hukuk sistemini hükümdar uygulamıştır.
- E) Osmanlı hukuk sisteminden yararlanılmıştır.

21. Batı Türkistan hâkimiyeti üzerinde önemli etkisi olan Talas Savaşı’nı, Araplar kazanmış ve böylece Türklerin bu bölge üzerindeki üstünlüklerinin devamı sağlanmıştır. Bu olaydan itibaren Türkler ve Arapların ilişkileri olumlu yönde gelişmiş ve böylece İslamiyet yavaş yavaş Türkler tarafından benimsenmeye başlanmıştır. Ancak bu geçişler münferit bir şekilde olmuştur.

Bu bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Talas Savaşı’nı Araplar kazanmıştır.
- B) İslamiyet Türkler arasında yayılmıştır.
- C) Türkler topluluklar halinde İslamiyet’e geçmiştir.
- D) Türkler ve Araplar siyasi ilişkiler kurmuşlardır.

E) Batı Türkistan hakimiyeti savaşa yol açmıştır.

22. Oğuzlar, Tuğrul Bey önderliğinde yeni bir Müslüman Türk devleti olan Selçuklu Devleti'ni kurmuştur. Selçuklu Devleti'nin kurulmasından birkaç yıl sonra on bin çadırılık bir Türk topluluğu Müslüman olmuştur. 1040 Dandanakan Savaşı'nı kazanarak İran'da tek siyasi güç hâline gelen Tuğrul Bey, Şii Büveyhilerin baskı altında tuttıkları Abbasi halifesini kurtararak bozulan İslam birliğini yeniden sağlamıştır.

Buna göre;

- I. Oğuzlar Müslüman bir topluluktur.
- II. Dandanakan Savaşı Selçukluları güçlendirmiştir.
- III. Selçuklular İslam birliği siyaseti izlemiştir.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

23. Selçuklularla kısmen sağlanan İslam birliği XIII ve XIV. yüzyıllarda tekrar bozulmaya başlamıştır. Doğudan gelen Moğol İstilas, Türkiye Selçuklu Devleti'nin parçalanmasına neden olmuş ve Anadolu'da birçok beylik ortaya çıkmıştır. Bu beyliklerden birisi olan Osmanlı Beyliği süratle gelişerek bir cihan devleti hâline gelmiştir. Osmanlı Devleti, İslam dünyasının lideri olarak Avrupa'da İslam kültürünün yayılmasını sağlamıştır.

Bu bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) İslam kültürü Osmanlı aracılığıyla ilk defa Avrupa'da yayılmıştır.
- B) Moğol istilas Anadolu siyasi birliğini etkilemiştir.
- C) Osmanlı Beyliği Anadolu'da kurulan ilk beyliktir.
- D) Türkiye Selçuklu Devleti dört kıtaya hakim olmuştur.
- E) Moğollar Anadolu'nun tamamına hakim olmuştur.

24. İlk Türk İslam devletlerinde hükümdarlar tıraz denilen kendi ad ve lakaplarının yazılı olduğu, süslemeli özel giysiler giyerdi. Resmî belgelerde tevki ya da tuğra denilen mühür kullanan hükümdarların değerli taşlardan yapılmış taht ve taçları vardı. Saray önünde, namaz vakitlerinde, savaşlarda ve törenlerde nevbet denilen müzikler çalınırdı. Sefere ya da bir yere giderken hükümdarların başına çetr denilen, ipek ve kadifeden yapılmış bir çeşit şemsiye tutulurdu.

Bu bilgileri dikkate aldığımızda aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Tıraz hükümdarlık sembolleridendir.
- B) Tuğra hükümdarın kullandığı mühürdür.
- C) Nevbet hükümdar sarayının önünde çalınırdı.
- D) Hükümdarlık sembollerinde dinin etkisi vardır.
- E) Eski Türk devlet geleneğinden etkilenilmemiştir.

25. Tuğrul Bey Dönemi'nde Mısır'da egemenliğini sürdüren Fâtımiler ve Bağdat'ta bulunan Şii Büveyhoğulları, Abbasilere yönelik yıkıcı faaliyetlerde bulunmuştur. Abbasi halifesi, Tuğrul Bey'e bir mektup yazarak halifeliğin Fâtîmi ve Büveyhoğullarının baskısından kurtarmasını istemiştir. Harekete geçen Tuğrul Bey 1055'te Bağdat'a girerek Büveyhoğullarının varlığına son vermiştir. Bağdat camilerinde artık hutbeler Tuğrul Bey adına okunmaya başlanmıştır.

Buna göre;

- I. Selçuklular siyaseten güçlüdürler.
- II. Abbasi Halifesi baskı altındadır.
- III. Tuğrul Bey Abbasi topraklarında hakimiyetini kabul ettirmiştir.
- IV. Fatimiler Suriye'ye hakim olmuştur.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) II ve III
- D) III ve IV
- E) I, II ve III

26. Büyük Selçuklu Devleti, özellikle Sultan Melikşah Dönemi'nde Orta Çağ'ın en büyük askerî gücü hâline gelmişti. Selçuklu ordusu; devletin ve hükümdarın dayandığı başlıca kuvvet olan Gulaman-ı Saray askerleri, sipahilerden oluşan ve her an sefere çıkmaya hazır olan Hassa Ordusu, ikta sahiplerinin verdiği ikta askerleri, bağlı devlet askerleri, gönüllüler, ücretliler ve Türkmen kuvvetlerinden oluşmuştu. Devletin kuruluşu sırasında rol oynayan Türkmenler zamanla ordudan tasfiye edilmiş ve yerlerine gulam sistemine göre yetişmiş askerler getirilmişti. Ordunun çoğunluğu süvarilerden meydana gelmişti.

Buna göre;

- I. Ordunun tamamı atlı birliklerden oluşmaktadır.
- II. Askerlerin bir kısmı toprak gelirleriyle geçinmektedir.
- III. Kul (köle) sistemine dayalı asker alımı yapılmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) Yalnız III
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

27. Büyük Selçuklu Devleti Dönemi'nde açılan medreselerin programlarında İslami bilimlerle birlikte matematik, astronomi, felsefe, fizik, tıp, tarih, edebiyat gibi akli bilimler de yer almıştır. İslami bilimlerde Eş-Şirazî, Cüveynî, Gazzalî, Er-Razî gibi âlimlerle birlikte pozitif bilimlerde de önemli âlimler yetişmiştir. Özellikle matematik bilimi Selçuklular Devri'nde yüksek bir seviyeye ulaşmıştır. Astronomi bilimi hem medreselerde hem de özellikle rasathanelerde verilmiştir.

Bu bilgiye göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?

- A) Medreselerde sadece İslami bilimler okutulmaktadır.
- B) Selçuklu medreseleri müspet bilimlere önem vermiştir.
- C) İlk medrese Bağdat şehrinde açılmıştır.
- D) Akli bilimlerin en önemlisi Astronomidir.
- E) Medreselerde rasathane kurulmuştur.

28. Sultan Melikşah büyük harcamalar yaparak İsfahan ve Bağdat'ta rasathaneler kurdurmuştu. Devrin en önemli matematik ve astronomi âlimleri; Ömer Hayyam, İsfizârî, El-Vâsıtî'dir. El-Hazini, Büyük Selçuklu Devleti'nin enlem ve boylamlarını gösteren "Zîc-i Sencerî"yi hazırlamıştır. Selçuklu Dönemi âlimlerince de üstünlüğü kabul edilen felsefe biliminde Muhammed bin Ahmed Beyhakî, matematik ve astronomi bilimiyle ilgili de çalışmalar yapmıştır. Fizik biliminde El Savî önemli eserler yazmıştır.

Bu bilgiye göre;

- I. Selçuklular müspet bilimlere önem vermiştir.
- II. Selçuklular Astronomiye önem vermiştir.
- III. İlk rasathane Selçuklular döneminde kurulmuştur.
- IV. El Savi fizik alanında çalışmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız II
- B) I ve II
- C) II ve III
- D) III ve IV
- E) I, II ve IV

29. Büyük Selçukluların sanata getirdiği yenilikler, Nizamiye Medreseleriyle medrese mimarisi ilk şeklini almıştır. Girintili duvarları ve büyük avlu yapısıyla ilk defa medrese camiler yapılmıştır. İsfahan'da bulunan Melikşah tarafından inşa edilen Mescid-i Camisi'nin planı Irak, İran ve Türkistan'da da uygulanmıştır. Çini ile kaplı çok köşeli çatıları ve üzerlerindeki göz alıcı kumaş süslemeleriyle kümbetler, Selçuklu mimarisinin en önemli eserleridir. Selçuklular, uzaktan görülebilen silindir şeklinde yükseltilmiş kubbeleri ile kubbeli türbe anlayışını ortaya koymuştur. Merv'de bulunan Sultan Sencer Türbesi bu alanda abidevi bir örnektir.

Buna göre;

- I. Selçuklular mimarinin gelişmesini sağlamışlardır.
- II. Türbeler ve kümbetler önemli mimari eserlerdir.
- III. Mimari de çini kullanılmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I
- B) Yalnız II
- C) I ve II
- D) II ve III
- E) I, II ve III

30. Türk müziği; Büyük Selçuklu Dönemi'nde orduda, sarayda, obalarda, tasavvufun yayılması sonucu müzik ve semanın ayinlere girmesiyle tekkelerde gelişme imkânı bulmuştur. Askerî müzik, sultanların gücünü göstermiş ve sultanların kapılarında beş nevbet, meliklerde ise üç nevbet çalınmıştır. Askerî müzik dışında günlük eğlenceler, düğün, bayram şenlikleri, merasimlerde oyunlar eşliğinde müziğin toplum hayatında önemli bir yeri olmuştur. Kopuz, Türk tanburu, Türk borusu, Türk neyi ve bağlama önemli Türk müziği aletlerindendir.

Buna göre;

I. İlk müzik aletleri Türkler tarafından geliştirilmiştir.

II. Orduda müzik kullanılmıştır.

III. Kopuz Türk çalgılarından biridir.

IV. Müzik hakimiyet göstergesi olarak kullanılmıştır.

yargılarından hangisine ulaşılabilir?

A) Yalnız I

B) I ve II

C) II ve III

D) II, III ve IV

E) I, II, III ve IV